

ZB| Planbureau
en Bibliotheek
van Zeeland

Factsheet

Pesten
klas 3 VO Zeeland

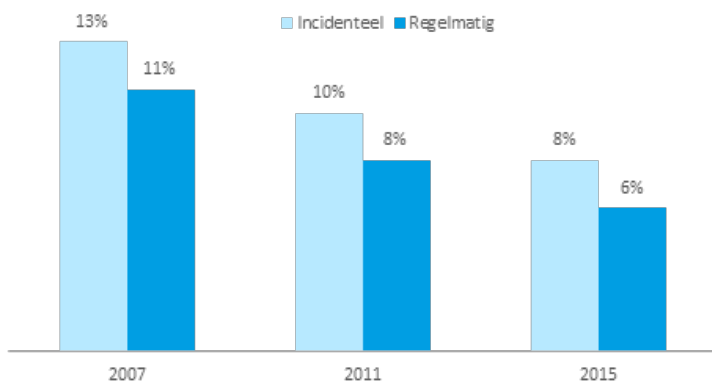
Pesten leerlingen klas 3 vo Zeeland

Middelbare scholieren in Zeeland zijn steeds minder het slachtoffer van pesten. Het aandeel dat gepest wordt is in de periode van 2007 tot en met 2015 ongeveer gehalveerd. Dit blijkt uit cijfers van ZB| Planbureau en Bibliotheek van Zeeland die in het voorjaar van 2015 voor de vierde maal de enquête vanuit de Jeugdmonitor Zeeland heeft gehouden. Voor de Jeugdmonitor werden 3.091 leerlingen van klas 3 van het voortgezet onderwijs (VO) bevraagd, wat neerkomt op een respons van 66%. Sinds 2007 zijn ook vragen opgenomen over pestgedrag op school en daarbuiten¹.

Zeeuwse scholieren geven aan minder vaak te worden gepest

Het slachtofferschap van pesterijen is in kaart gebracht door scholieren te vragen naar het aantal keer dat zij op school en ergens anders dan op school zijn gepest. Uit figuur 1 valt op te maken dat het aandeel leerlingen dat naar eigen zeggen incidenteel is gepest (één keer per maand) is gedaald van 13% in 2007 naar 8% in 2015. Het aandeel scholieren dat regelmatig is gepest (minstens twee keer per maand) is ook afgenomen in die periode: van 11% naar 6%.

Figuur 1: Het percentage scholieren dat in de afgelopen drie maanden is gepest (slachtoffer), 2007-2015

Hoewel landelijke cijfers over pesten lastig zijn te vergelijken met cijfers van de Zeeuwse Jeugdmonitor (o.a. door een andere vraagstelling), komt het Zeeuwse beeld grotendeels overeen met het landelijke beeld over gepest worden. Zo laten landelijk cijfers zien dat het aandeel jongens dat regelmatig is gepest is afgenomen tussen 2001 en 2013². Bij meisjes werd geen afname geconstateerd. Verder laten recente cijfers zien dat 11% van de Nederlandse Middelbare scholieren uit klas 2 en 4 wel eens is gepest in de afgelopen drie maanden³. Dit percentage is vergelijkbaar met de 14% (=8%+6%) dat wordt gevonden voor de Zeeuwse scholieren uit klas 3.

We kiezen er voor om een leerling aan te duiden als slachtoffer van pesten als hij of zij regelmatig is gepest oftewel minstens twee keer per maand⁴. Het pesten gebeurt voornamelijk op school. Ruim één op de twintig scholieren wordt op school gepest (2015: 4% op school en 1% op school en elders). Het minst voorkomend is dat iemand alleen buiten de school wordt gepest; dit gebeurt bij 1% van de scholieren. Meisjes en jongens worden even vaak gepest. Wel hangt pestgedrag sterk samen met schoolsoort. Op het vmbo komt pesten het meest voor. Acht van de honderd leerlingen van het vmbo (8%) waren slachtoffer van pesten in 2015. Op het vwo is dit aanzienlijk lager: 2% van de scholieren. De havo-leerlingen nemen een middenpositie in (4%). Verder blijkt dat slachtofferschap van pesten niet vaker voorkomt in de ene Zeeuwse gemeente dan in andere gemeenten.

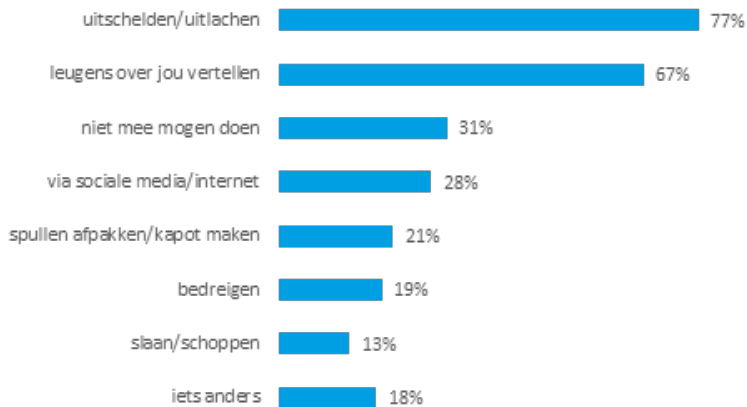
1. In 2004 is ook een vraag over pesten opgenomen in de Jeugdmonitor, maar destijds is enkel gevraagd naar pesten op school.
2. HBSC (2014). Gezondheid, welzijn en opvoeding van jongeren in Nederland. Utrecht: Universiteit Utrecht.
3. www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/gezondheidsmonitor-jeugd/pesten#node-gepest-worden-en-pesten-jeugd-voortgezet-onderwijs. Bezocht op 21-4-2016.
4. Ook als een ruimere definitie van pesten wordt gehanteerd (d.w.z. minstens één keer per maand) dan komen we tot gelijksoortige resultaten als in deze factsheet besproken.

Factsheet pesten

Hoe zijn de scholieren gepest?

De leerlingen zijn ook gevraagd naar de wijze waarop zij zijn gepest op school en daarbuiten. Bij deze vraag konden de scholieren meerdere antwoorden geven. Ruim drie van de vier gepeste scholieren wordt wel eens uitgescholden of uitgelachen. Daarnaast ervaart 67% van de gepeste scholieren dat er leugens over hen worden verteld. Jongens en meisjes worden doorgaans op dezelfde wijze gepest.

Figuur 2: De manieren waarop de scholieren in de afgelopen drie maanden zijn gepest, 2015 (% van de scholieren die regelmatig zijn gepest)

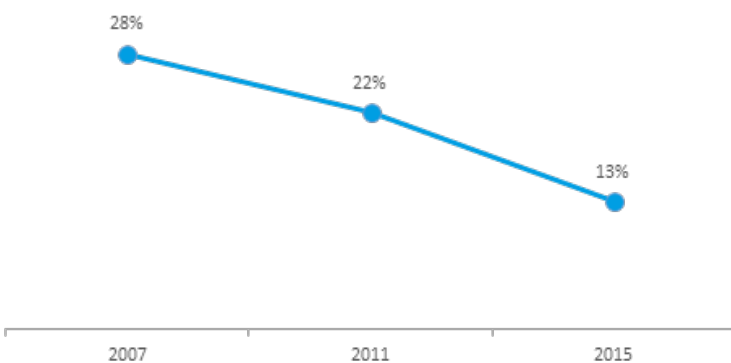

Scholieren pesten zelf ook minder

Middelbare scholieren in Zeeland worden tegenwoordig niet alleen minder gepest dan in het verleden, ook maken zij zich minder schuldig aan pesten van anderen. In 2007 gaf 28% van de scholieren nog aan in de afgelopen drie maanden wel eens iemand te hebben gepest, in 2015 is dat aandeel gehalveerd tot 13%. Deze afname komt overeen met het landelijke beeld dat minder scholieren pesten⁵.

Jongens pesten twee keer zo vaak in vergelijking met meisjes (jongens 18%, meisjes 9%). Verder pesten scholieren van het vmbo vaker dan die van de havo en het vwo (vmbo: 16%, havo: 11%, vwo: 8%). De verschillen tussen de gemeenten zijn gering. Een opvallende uitzondering is echter de gemeente Hulst. Het aandeel middelbare scholieren uit Hulst dat naar eigen zeggen pest is ongeveer de helft van het aandeel dat aangeeft te pesten in heel Zeeland (Zeeland 13%, Hulst 6%).

Figuur 3: Het percentage scholieren dat in de afgelopen drie maanden heeft gepest (dader), 2007-2015

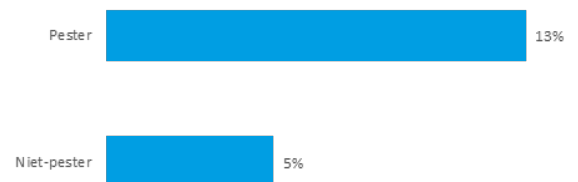
5. Cijfers over de periode 2001-2013. Idem voetnoot 2.

6. Van Rooijen, K. (2012). Risicofactoren bij pesten. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut (NJI).

Pesten en gepest worden

Er is ook gekeken of scholieren die pesten ook vaker gepest worden. Uit figuur 4 blijkt dat er een sterke samenhang is tussen pesten en gepest worden. Van de jongeren die zich schuldig maken aan het pesten is 13% zelf regelmatig gepest; bij de jongeren die niet pesten is dit slechts 5%. Uit eerder onderzoek is gebleken dat een deel van de pesters niet populair is bij medescholieren, omdat zij in hun reactie emotioneel en impulsief zijn⁶. Doordat zij zich eerder afreageren op klasgenoten zou deze groep scholieren een groter risico lopen om zelf slachtoffer te worden van pesterijen.

Figuur 4: Het percentage scholieren dat in de afgelopen drie maanden regelmatig is gepest, 2015

COLOFON

Samenstelling:
Herman Braat
Ruben de Cuyper

Deze factsheet is samengesteld door ZB| Planbureau - Jeugdmonitor Zeeland in (mede) opdracht van de Provincie Zeeland en de dertien Zeeuwse gemeenten.

mei 2016

ZB| Planbureau
en Bibliotheek
van Zeeland

Kousteensedijk 7
4331 JE Middelburg
Postbus 8004
4330 EA Middelburg
www.dezb.nl